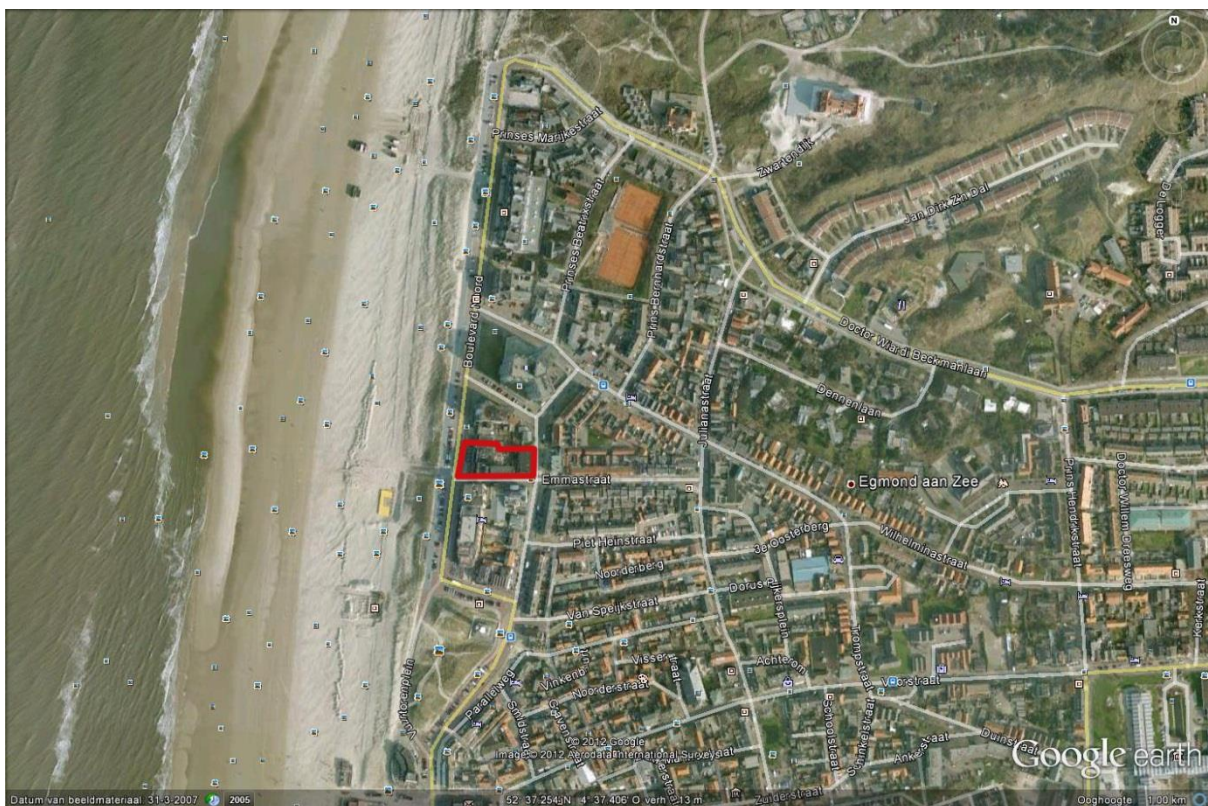

Egmond, Boulevard-Noord

Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van een bouwperceel gelegen aan de Boulevard-Noord te Egmond.

Opdrachtgever: Art&Build (dhr. P.Swan)

Uitvoerder: Archeocultura (F.Diederik)

Archeocultura rapport nummer 107

Schagen, september 2012

Inhoudsopgave:

Inleiding	pag. 4
Beschrijving van het terrein en de bestemming	pag. 5
Historie van het terrein	pag. 5 – 6
Geologie	pag. 6 – 11
Bewoningsgeschiedenis	
Prehistorie en Romeinse Tijd	pag. 12 – 13
Vroege Middeleeuwen	pag. 14 – 15
Late Middeleeuwen	pag. 16
Nieuwe Tijd	pag. 17
Een poging tot landschapsreconstructie	pag. 18 – 19
Naamgeving	pag. 20
Archeologische verwachting	pag. 21 – 25
Aanbevelingen	pag. 25
Noten	pag. 26
Geraadpleegde literatuur	pag. 27

Afb 1. (schutblad) Google Earth opname van de ligging van het plangebied.

Inleiding

Van de Egmonden is Egmond aan Zee zeker niet de jongste vestigingsplaats, maar zou de stichting er van teruggaan tot 977. De gehele Middeleeuwen door is Egmond een vissersplaats geweest die hard te lijden heeft gehad van de teruglopende kustlijn, en net als vele andere plaatsen die dicht aan zee lagen, telkenmale landinwaarts herbouwd. Vanaf het begin van de twintigste eeuw liep de visserij sterk terug, maar kwam de badcultuur sterk op, zodat Egmond aan Zee zich voor het eerst in eeuwen weer kon ontwikkelen. Deze ontwikkeling kan vanwege welstandelijke eisen natuurlijk niet ongebreideld voortgaan, reden waarom de Gemeente Bergen, waaronder Egmond valt, eisen heeft opgesteld ten aanzien van de eventuele aantasting van het cultuurhistorische en archeologisch archief op haar grondgebied.¹ Mede in dit licht bezien moet er een goede afweging worden gemaakt tussen de verschillende waarden zoals die zijn beschreven en plannen voor wijziging van bebouwing. Zo zal in dit rapport worden ingegaan op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden en de eventuele aantasting daarvan door de nieuwbouwplannen zoals die worden ontwikkeld voor het perceel Boulevard-noord nummer 9.

¹ Cultuurhistorische nota Bergen 2009

Afb 2. De situatie in 2009 op de hoek van de Emmastraat en de Boulevard Ingenieur de Vassy.

Beschrijving van het terrein en bestemming

Het perceel is gelegen in de gemeente Bergen, Egmond aan Zee Sectie A 1437 en is particulier eigendom. De opstallen bestonden tot voor kort uit enkele hotels en horecagelegenheden. Het perceel maakt deel uit van de uitleg van Egmond uit de jaren '30 van de vorige eeuw. De inmiddels gesloopte bebouwing stamde uit de jaren '70.

Het plangebied bevindt zich binnen de contour van een gebied met archeologische waarden.²

² Volgens de plankaart regime Archeologie III

Historie van het terrein

Op de militaire kaart uit 1858 zien we het 'Derp' liggen, temidden van onbebouwde duinen; speciaal naar het noorden toe is de situatie volledig ongerept.

Afb 3 Militaire kaart 1858 ('nette' gedrukte kaart)) met daarop het dorp.

Duidelijk is op deze kaart ook de oude straatweg naar Alkmaar te zien, maar ook de Hereweg die de voornaamste route was langs de kust. Op de iets oudere kadastrale kaart die rond 1813 werd vervaardigd, zien we eigenlijk hetzelfde beeld: in het westen de restanten van het steeds verder

afbrokkelende oude dorp en twee straten die parallel aan de straatweg lopen en waarlangs de bewoning zich verder oostwaarts begeeft. Aardig detail op deze minuutplan is dat in een latere hand enkele lijnen zijn toegevoegd die de terugvallende kustlijn markeren in 1821 en 1828.

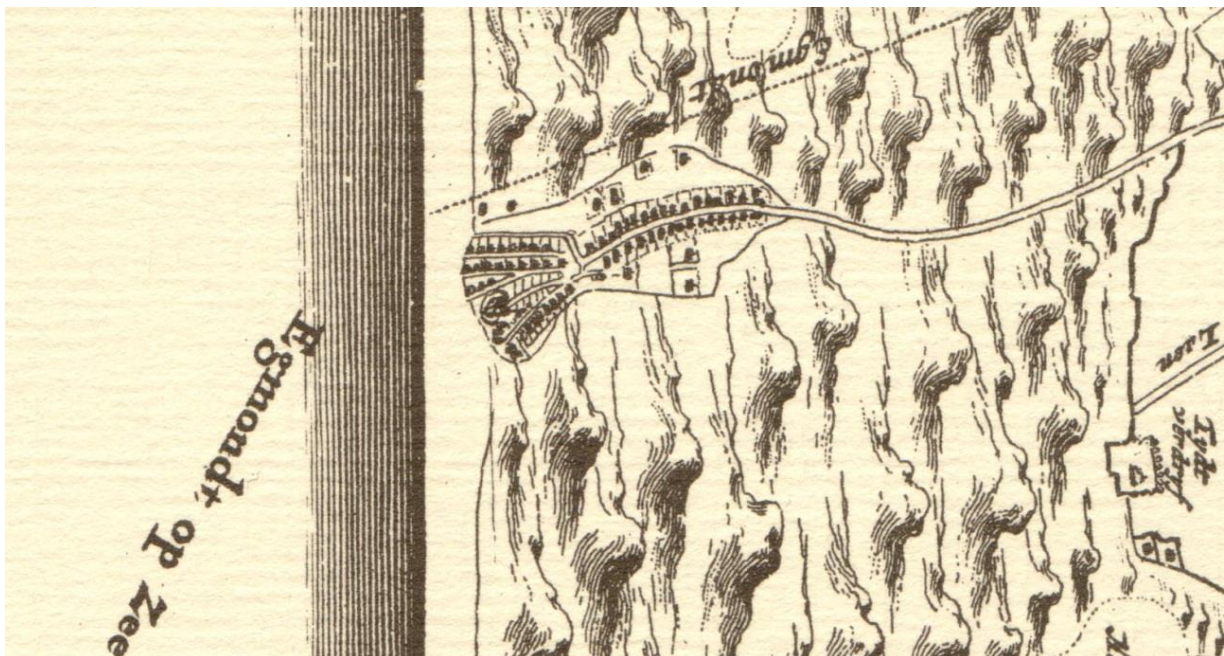

Afb 4 Kadastrale minuutplan plm.1820, met daarop de contouren van het dorp, die nauwelijks zijn gewijzigd ten opzichte van de kaart uit 1858

Afb 5 Detail van de Kadastrale minuutplan met daarop aangegeven hoe de kust was ingetekend in 1813 en hoe zij liep in 1821 en 1828.

Op de kaart van Uitwaterende Sluizen die het kaartbeeld van rond 1680 geeft, zien we het gehele oude dorp nog terug; de knik in de straatweg is de huidige kustlijn geworden. Naast de bebouwing aan weerszijden van de Straatweg en een zestal losse huizen zijn er geen plekken in Egmond aan Zee die (middeleeuwse) bebouwing gehad kunnen hebben.

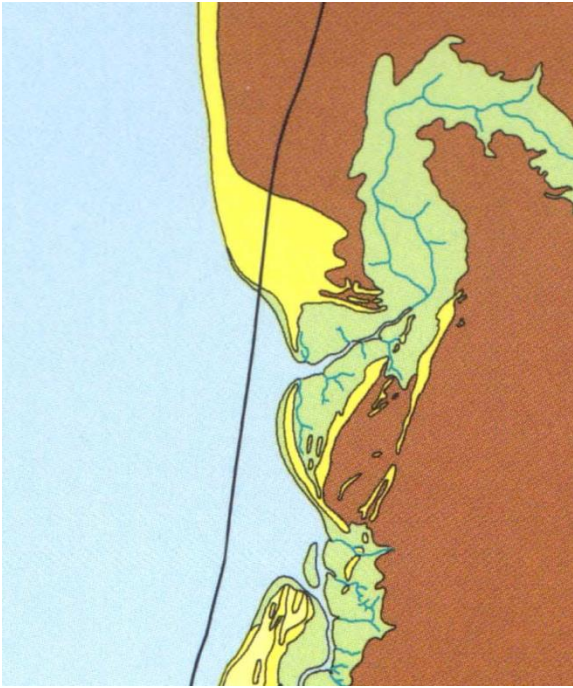
Afb 6 Kaart van Dou uit 1680 met het oude dorp op de rand van duin en strand.

De twee straten die we op de kaart uit 1813 zien, waren nog niet aangelegd. De duingebieden aan de zuid- en noordzijde zijn 'woest en ledig'.

Geologie

Tijdens de verschillende ijstijden in het pleistoceen lag de zeespiegel ruim 80 meter lager dan tegenwoordig. Het zeewater was toen namelijk opgeslagen in grote ijskappen in Canada en Noord-Scandinavië. Het Noordzee bekken lag grotendeels droog en er was sprake van een toendra-achtige vlakte, waarvan ook het onderzoeksgebied onderdeel uitmaakte.

Door de relatief snelle temperatuurstijging aan het einde van het pleistoceen (circa 11.000 tot 9.000 voor Chr.) smolten de ijskappen en steeg het niveau van de zeespiegel sterk. De afnemende druk van de smeltende ijskappen leidde tot een stijging van de bodem in Scandinavië. Om het zogenaamde isostatische evenwicht in de aardkorst te compenseren, daalde hierdoor de bodem in Nederland. In het Nederlandse kustgebied vond dan ook een relatief grote zeespiegelstijging plaats. Vooral in het Atlanticum (7.000 tot 3.900 voor Chr.) werd door een blijvende stijging van de zeespiegel een dik pakket afzettingen gevormd. Voor de kust van Noord-Holland lag echter, door de relatief hoge ligging van het pleistocene zand, een gesloten duinenboog die ter hoogte van Bergen begon en doorliep tot en met Vlieland. Hierdoor heeft het onderzoeksgebied vooral te maken gehad met het getijdengebied dat zich ten zuiden van Alkmaar vormde. Dit getijdenbekken verplaatste zich door de stijging van de zeespiegel steeds verder landinwaarts. Langs de randen hiervan bevond zich een moerassige zone waarin zich laagveen vormde (basisveen). Pas vanaf ongeveer 3900 voor Chr. steeg de zeespiegel minder snel en werd de getijdengeul die van onder Bergen tot voorbij Schagen liep, langzaam opgevuld met zand en klei.

Afb 7 Landschappelijke situatie in het midden van de Bronstijd. Duidelijk is te zien dat het plangebied zich in deze periode geheel in het water bevond.

In de lagune achter de kustlijn was opnieuw sprake van veengroei (Hollandveen) in de voormalige getijdenbekkens. Omdat de kustlijn nog niet geheel gesloten was (de zeegaten van Bergen en van Alkmaar waren deels nog open) en de zeespiegel nog wel steeg, heeft de zee de laagveenmoerassen van tijd tot tijd opgeruimd. Hierdoor kon het achterliggende gebied blijven ontwateren, daalde het oppervlak en werd het laagveen door de zee overstroomd. Tijdens deze overstromingen werden klei en slib afgezet. Deze afzettingen zorgden voor ophoging van het gebied waardoor de zee weer minder invloed kreeg en zich een nieuw veengebied kon ontwikkelen. Door deze afwisseling ontstond een gelaagd pakket van veen en klei- en zandafzettingen doorsneden door getijdengeulen. Van deze geulen zijn twee hoofdtakken in Noord-Holland te onderscheiden. Eén van de zijtakken heeft in de richting van Schagen gelegen. Rond 1.800 voor Chr. was er tijdelijk weinig

zeewaterstijging en had de zee geen invloed meer op het achterliggende gebied van geulen, kwelders en laagveen. Hierdoor werd bewoning mogelijk op de hoger gelegen kreekruggen, maar ook op de dicht aan zee gelegen strandwallen. Er vonden voorlopig geen grote inbraken meer plaats en de veenmoerassen veranderden in hoogveenkussens. Rond 1600 v Chr. is er echter een korte periode geweest van verhevigde zee-invloed, waardoor vrijwel het gehele westelijk deel van de voormalige lagune opnieuw werd afgedekt door een laag zavelige klei.

Na 1600 was bewoning in het gebied achter het voormalige zeegat van Bergen door verhoging van de grondwaterstand en toenemende vernatting niet meer mogelijk. Pas toen het gehele gebied achter de strandwallen was bedekt door veenkussens die een gemiddelde dikte van ruim een meter hadden en de afwatering door een stelsel van veenriviertjes werd verzorgd, kon de mens ook oostelijk van de strandwallen gaan wonen. Dit heeft plaatsgevonden rond 400 v. Chr. Vanaf die tijd is de latere rivier de Rekere de hoofdslagader van het achterland, terwijl de gebieden verder oostelijk onbegaanbare veenmoerassen waren. Het plangebied ligt net op de overgang van een uitloper van de haakwal van Bergen en de oude (hoofd)getijdengeul.

Afb 8 Situatie rond 500 v. Chr., waarbij duidelijk is dat de kust waarop Egmond aan Zee zich bevindt, zich inmiddels voldoende ontwikkeld heeft.

In het begin van de jaartelling is er een opening in de kust ontstaan die zorgt voor een goede afwatering van het achterliggende gebied; hierdoor wordt de mogelijkheid van bewoning er van groter, zoals ook blijkt uit inheems-Romeinse vindplaatsen in Egmond-Binnen. Maar ook de jong ontwikkelde strandwallen bij Egmond, zouden de potentie voor bewoning kunnen hebben.

Afb 9 Situatie in het begin van de Romeinse Tijd. De strandwallenkust is gesloten en in vochtige valleien was landbouw goed mogelijk.

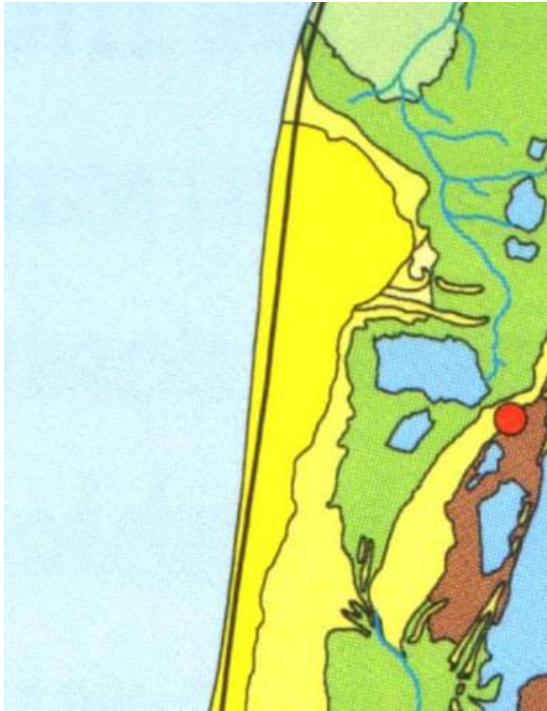
In de derde eeuw na Chr. neemt echter op veel plaatsen de wateroverlast toe en worden de laagst gelegen woonplaatsen in het achterland overstroomd, waardoor een dun laagje zeer vette klei wordt afgezet. Ook op de lagere delen van de strandwallen zal bewoning moeilijk zijn geworden. Op hoger gelegen plaatsen weet zich de bewoning te handhaven tot ver in de vierde eeuw. Waarschijnlijk is dit alles het gevolg van het weer verstopt raken van de opening in de kust.

In de Vroege Middeleeuwen is het gebied tussen de kust en de strandwal van Heiloo waarschijnlijk erg nat en moerassig.

Vanaf 1000 begint de kust echter landinwaarts te verstuiven en ontstaan er duinen die grote delen van de oude strandwallen, maar ook zelfs delen van het veengebied afdekken. Ook de afwatering komt hierdoor in de knel. Een stijgende zeespiegel zorgt voor overstromingen in het estuarium van de Rekere/Zijpe. De oudste overstromingen zorgden voor de afzetting van een zeer zware klei (pikklei). In deze periode zijn de eerste kaden en (lage) dijkjes aangelegd langs het bestaande, deel nog natuurlijke, afwateringssysteem. In de twaalfde en dertiende eeuw was er echter sprake van hevige overstromingen waardoor grote delen van het landschap werden afgedekt door een dikke laag zavelige klei.

Afb 10. De Egmonden rond 800 n. Chr. ; hier valt duidelijk de tweedeling in hoger gelegen gronden en het moeras- of veengebied te zien. De afwatering was een probleem geworden omdat de afvoer zuidwaarts was geblokkeerd. Egmond aan Zee zal daar weinig last van hebben gehad.

Afb 11. Situatie rond 1500 n. Chr. Waarbij de Berger- en Egmondermeer duidelijk nog de laagste punten in het landschap zijn en de kuststrook is overstoven door jonge duinen.

De oude strandwallen en een deel van de lage (veen of kwelder) gebieden oostelijk daarvan worden tussen 1000 en 1500 overstoven en aan de kust ontstaan de (Jonge) Duinen. Gevolg van het naar binnen waaien van de kust is het oostwaarts lopen van de kustlijn; op sommige plaatsen langs de kust, zoals bij Schoorl, is waarschijnlijk ruim 5 kilometer kust verdwenen. Bij Egmond is dit minder geweest, maar voor een dorp dat al aan zee lag, had deze afslag desastreus gevolgen.

Bewoningsgeschiedenis

Prehistorie en Romeinse Tijd

Het gebied dat beheerst werd door de invloed van het Gat van Bergen, kwam rond 1800 v. Chr. in een rustige situatie; zee invloed was zeer gering en in de diepste gedeelten, die vol water stonden of erg vochtig waren, ontstonden rietmoerassen, die na verloop van tijd begroeid raakten met rietbos en vervolgens met veenmos. Op de hogere en dus drogere delen in het gebied kon worden gewoond, hetgeen recentelijk is aangetoond door verspreid voorkomend materiaal uit de Late Bronstijd.³ Ook is het zeer aannemelijk dat op de oudste strandwallen al in de Bronstijd kon worden gewoond, maar binnen het plangebied was dat zeker niet het geval. Op de plaats van Egmond aan Zee, was toen nog open water. Waarschijnlijk is toen al een voorloper van de Rekere van belang geweest voor de afwatering van het gebied, toen nog naar het zuiden toe, uitmondend in een breed estuarium.

De bewoningsmogelijkheden dicht in de buurt van de afwatering waren goed, maar toen het zeewaterniveau rond 1500 v. Chr. weer steeg, stagneerde de afwatering via de geulen, werd het gebied te vochtig en verdween de bewoning. Door de natte omstandigheden kon het veengebied achter de strandwallen zich verder uitbreiden en ontstonden daar veenkussens volgezogen met water. De strandwallen werden vanaf 800 v. Chr. weer bewoond, maar het achterland was nog veel te nat en zeker in het plangebied bevond men zich dicht bij (open) water, of zelfs nog binnen een dagelijks overstromend waddegebied. In de vijfde eeuw voor de jaartelling functioneerde de afwatering beter en liep nu naar het noorden toe in de

³ In het zuidelijk deel van het estuarium is een Bronstijdnederzetting van rond 1800 v. Chr. onderzocht, maar ook bij Schagen waren er goede mogelijkheden voor bewoning.

richting van Schagen en verderop tot boven Callantsoog waar zich de monding (de Sipe) bevond. Door een ontstane opening in de kust aan het begin van de jaartelling waren delen van het eerst zo lage en natte gebied nu beter ontwaterd, getuige vondsten uit de Late IJzertijd en Romeinse Tijd bij Egmond Binnen. Op de kust waren altijd mensen blijven wonen en die vestigden zich nu bijvoorbeeld aan de oostzijde van de Rekere, daar waar het hoogveen door kleine beken werd ontwaterd. De bewoning wist zich in de omgeving van de Rekere gedurende vele eeuwen te handhaven, maar verdwijnt waarschijnlijk even voor 300 n. Chr. wegens hernieuwde wateroverlast. Ook de strandwallenkust zal last hebben gekregen van de hogere waterstand. Het gebied onder de Haakwal van Bergen veranderde in, of bleef een te vochtig terrein voor bewoning.

Afb 12. Inheems aardewerk uit de Romeinse tijd zoals dat in geheel Noord-Holland voorkomt.

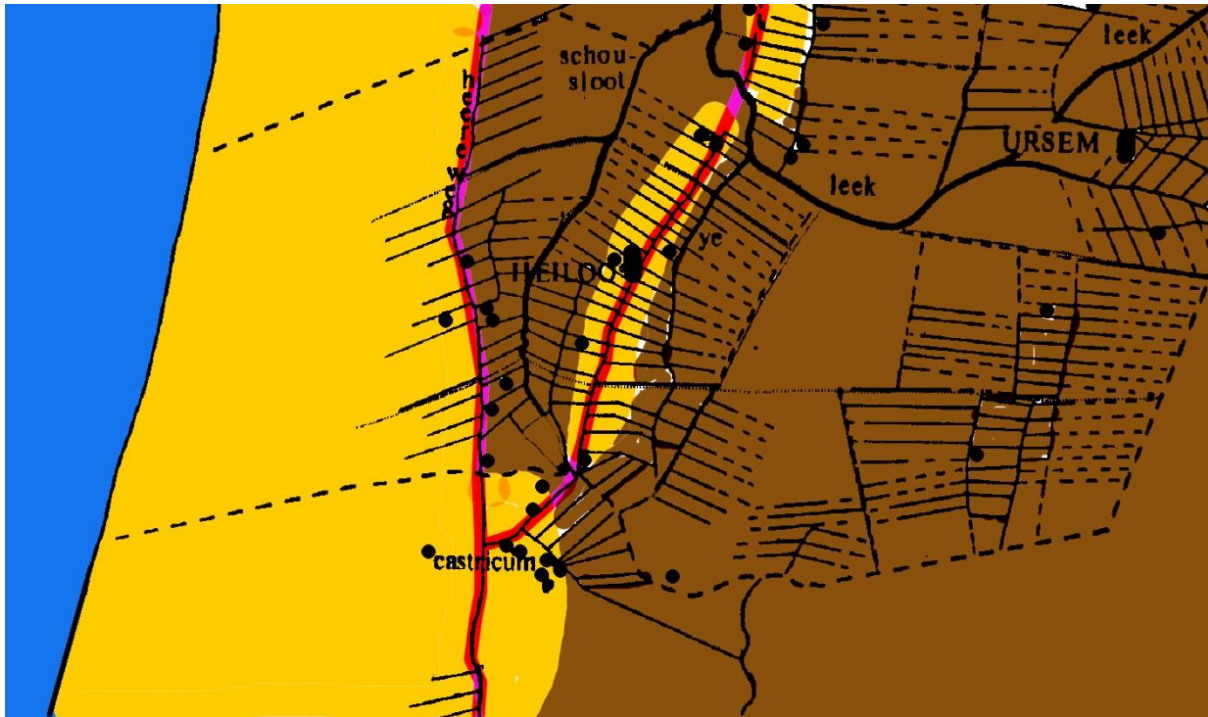
Vroege Middeleeuwen

Hoewel continuïteit van bewoning niet valt uit te sluiten, zijn daar echter nog geen concrete bewijzen voor te vinden, zodat mag worden aangenomen dat het gehele veengebied áchter de kust enige tijd onbewoonbaar is geweest.⁴ De bewoners van de kust ging het blijkbaar (nog steeds) goed, want al in de zevende eeuw was de streek tussen Bergen en Hargen dusdanig dicht bevolkt, dat men zich wederom aan de oostoever van de Rekere vestigde. Van de strandwallen van Egmond is dat nog niet hard aangetoond, maar naamgeving en vroege vermeldingen en kerkstichtingen wijzen er op dat al in de Vroege Middeleeuwen de kust bij de Egmonden intensief werd bewoond.⁵ Veel bewijs is daar nog niet voor gevonden, maar kusterosie kan veel hebben vernietigd, of anders ligt de Vroegmiddeleeuwse bewoning verscholen onder de Jonge Duinen. Dit is in geheel Holland namelijk het geval en recentelijk is daar in Schoorl nog weer eens bewijs voor geleverd door de ontdekking van een uitgestrekt akkercomplex met behuizing.⁶

⁴ Diederik 2002 p 37

⁵ De stichting van het klooster en namen als Rinnegom en Wimmenum, die teruggaan op 'heem'namen, zijn een bewijs voor Vroeg-Middeleeuwse menselijke activiteit

⁶ Aan de Burgemeester Peecklaan werd door de samensteller van deze studie in een tiental bouwputten bewoning aangetoond uit de vijfde tot en met de tiende eeuw; daarna werden de akkers door bijna twee meter stuifzand bedekt.

Afb 13. Globale banne-indeling rond het jaar 1000, waarbij goed zichtbaar is dat tussen de kust en de strandwal van Heiloo een moerassig gebied via een stelselmatig aangelegd slotensysteem werd ontwaterd naar de Rekere ten Noorden van Alkmaar. Ook de Hereweg was een basis van waaruit ontginning en verkaveling plaatsvond. De stippen zijn plaatsen waar nederzettingen van voor het jaar 1000 zijn gevonden. (naar Diederik 1989)

Op welk moment stelselmatig werd begonnen met de inrichting van het land in langgerekte stroken, valt niet precies te zeggen, maar waarschijnlijk is dat in de Karolingische periode begonnen. Zeker na de kerstening in het begin van de achtste eeuw zal de kerk daar een belangrijke hand in hebben gehad. Het Friese Schoutenrecht bepaalde onder andere dat één tiende van alle ontgonnen land aan de kerk moest worden gegeven, zodat de kerk land kon verpachten om daar inkomsten uit te genereren. Blijkbaar had ook de Graaf van Holland flinke delen van het gebied in eigendom; hij schonk er immers een zeer aanzienlijk deel van aan het door hem gestichte Klooster in Egmond Binnen. Maar ook de vestiging van het kasteel dat later door de familie Egmond zou worden bewoond, gaat waarschijnlijk terug op eigen bezit van de Graaf. De bouw van een versterking was immers bedoeld als huisvesting van diens 'Advocatus', wiens taak het was het klooster en de landerijen te beschermen.

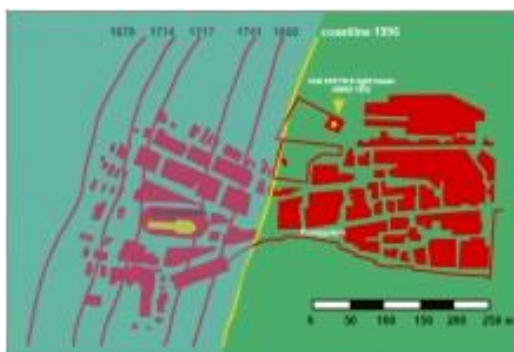
Ook de stichting van het dorp zelf wordt toegeschreven aan het vrijgeven van 'kerkeland' van het klooster, waar de eerste bewoners zich mochten vestigen.⁷

Late Middeleeuwen

Het is niet waarschijnlijk dat de vroegste bewoners van Egmond aan Zee zich volop bezig hebben gehouden met de visvangst, maar veelal zullen zij agrarische activiteit hebben ontplooid, zoals vrijwel iedereen langs de kust wonend.

De belangrijkste verbinding over de kust was de Heerweg of Hereweg, een route die al sinds de Bronstijd bestond. Niet bij voortduring over exact hetzelfde wegdek, maar wel dezelfde richting volgend. De globale verkaveling ten westen en ten oosten van deze weg, laat zien dat deze inderdaad als as is gebruikt. Het verloop van belangrijke waterlopen, secundaire wegen en kades, maar zeker ook oude grenzen laten deze indeling zien. De Straatweg tussen Egmond op den Hoef en Egmond aan Zee, volgt ook globaal de inrichting van het land. Het is een bewijs dat Egmond aan Zee en de route er naar toe, past in het Vroegmiddeleeuwse landschap.⁸

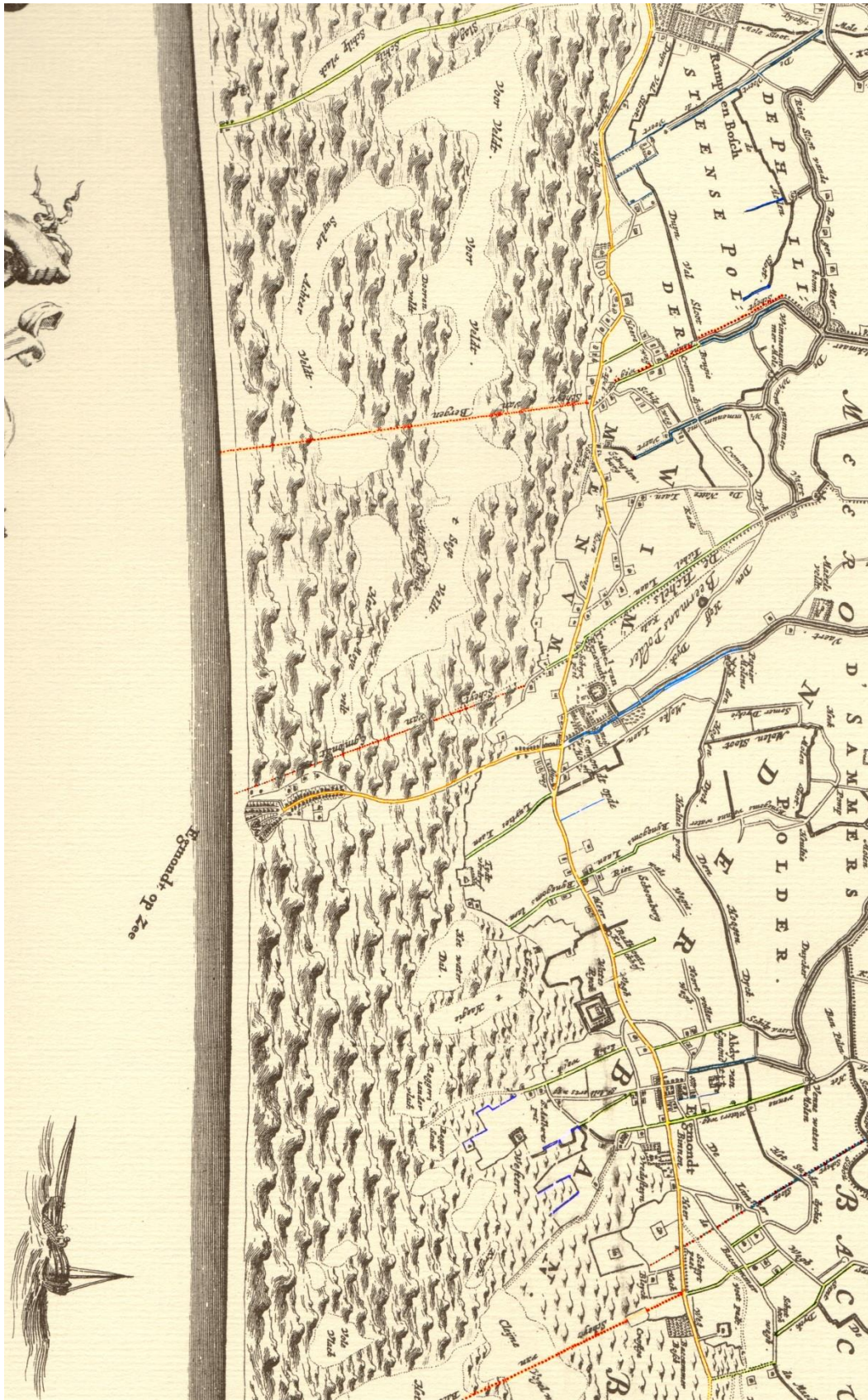
De overstuiving van het vroegmiddeleeuwse landschap moet wel van bijna Bijbelse proporties zijn geweest, aangezien duinen van 15 meter hoogte nu liggen op de plaats van het dorp. Zoals eerder al vermeld, was de kustafslag een minstens zo groot gevaar.

Afb 14 De gereconstrueerde terugloop van de kustlijn vanaf 1679

7

⁸ In Schoorl werd aangetoond dat wegen, ondanks dat er twee meter stuifzand op was geblazen, nog steeds op dezelfde lek liggen als meer dan duizend jaar geleden. Diederik 2009

Afb 15. Wegen, water en grenzen laten de verkavelingsrichting van de Vroege Middeleeuwen zien.

Archeologische verwachting

Het raadplegen van Archis⁹ leverde geen enkele archeologische waarneming op in de directe omgeving van het plangebied.

Prehistorie

Omdat onze kennis over het landschap in de lagune ten zuiden van het Gat van Bergen ontoereikend is voor wat betreft de Bronstijd, valt er nauwelijks een voorspelling te doen naar het mogelijke voorkomen van nederzettingen uit deze periode. Het meest waarschijnlijke is een waddegebied of zelfs (open) zee. Sporen uit de (Late) IJzertijd zijn alleen aangetroffen op flinke afstand maar het is, geenszins uitgesloten dat ze aanwezig zijn in het plangebied. Pas aan het eind van de Late IJzertijd zou er bewoning op de tot strandwal opgehoogde kwelder geweest kunnen zijn.

Romeinse Tijd

Ook voor de Romeinse Tijd geldt, dat pas op afstand enkele vondstmeldingen uit deze periode bekend zijn¹⁰. Ook bij het onderzoek aan de Herenweg 66 in Egmond Binnen¹¹ zijn sporen aangetroffen die aangeven dat ter plaatse werd geakkerd, maar dat elders in de omgeving werd gewoond. Prehistorische sporen die bij Hargen op het strand werden aangetroffen, bevonden zich ongeveer op de hoogwaterlijn.

We mogen stellen dat het eventueel aantreffen van sporen of materialen uit deze periode niet onmogelijk is.

⁹ Archis is de archeologische database van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

¹⁰ Ten Zuiden van de Hoevervaart is een cultuurlaag uit prehistorie of Vroege Middeleeuwen aangetoond. Raaprapport 73

¹¹ Hollandia rapport 2012, P.Floore.

Vroege Middeleeuwen

De kennis over Vroegmiddeleeuwse terreinen in Egmond is zo klein, dat slechts verondersteld kan worden dat sommige van de in boringen en ontsluitingen aangetroffen cultuurlagen deel uitmaken van akkercomplexen uit deze periode. Tot nog toe werden geen nederzettingsterreinen uit de vroege Middeleeuwen gesignaleerd. Echter, de opgraving van een dergelijke akkerlaag in Schoorl¹² heeft geleerd dat huizen soms zonder veel strooiing van afval er rond omheen, tussen de akkers stonden.

Late Middeleeuwen

De bewoning van het gebied in de Late Middeleeuwen, heeft zich voornamelijk afgespeeld in het oude, in zee verdwenen dorp. Het plangebied is vrij zeker altijd (stuif)duin geweest.

Nieuwe Tijd

Ook in de Nieuwe Tijd is er op kaartmateriaal niets te ontwaren van bewoning of andere menselijke activiteit ten noorden van het dorp, tot aan het begin van de twintigste eeuw, toen het strandleven tot ontwikkeling kwam en er met name door de beter gesitueerden huizen voor verblijf in de zomermaanden werden gebouwd. Zo is er zelfs een prestigieus badhotel geweest. Door de Tweede Wereldoorlog is bijna alles van de bebouwing die aan zee lag,

¹² Burgemeester Peecklaan, eigen waarneming; nog geen rapport.

verdwenen omdat dit moest plaatsmaken voor de verdedigingswerken van de 'Atlantikwal'. Na de oorlog werd snel begonnen met het herstel. Ook de nog steeds teruglopende kustlijn baarde zorgen, hetgeen er toe heeft geleid dat in 1990 en in 2011 grote zandsuppleties aan het strand moesten worden uitgevoerd.

Afb 13. De Boulevard eind jaren '30 van de vorige eeuw; later zou een grote zandsuppletie het beeld wijzigen.

Conclusies en aanbevelingen

Prehistorie en Romeinse Tijd

De terreingesteldheid in de prehistorie en Romeinse Tijd, was van dien aard dat het aantreffen van huisplaatsen en erven onwaarschijnlijk is; wel is het heel wel mogelijk dat op de overgangszone van hoger gelegen strandwal en kwelder akkercomplexen verwacht kunnen worden. Deze zullen, ten gevolge van overstuiving door zand in de Late Middeleeuwen, mogelijk redelijk diep liggen ten aanzien van het huidig maaiveld. Ook is ongewis wat de invloed is geweest van de geul die in de Romeinse Tijd in verbinding stond met de zee; heeft deze gezorgd voor ontwatering of juist voor wateroverlast?

Vroege Middeleeuwen

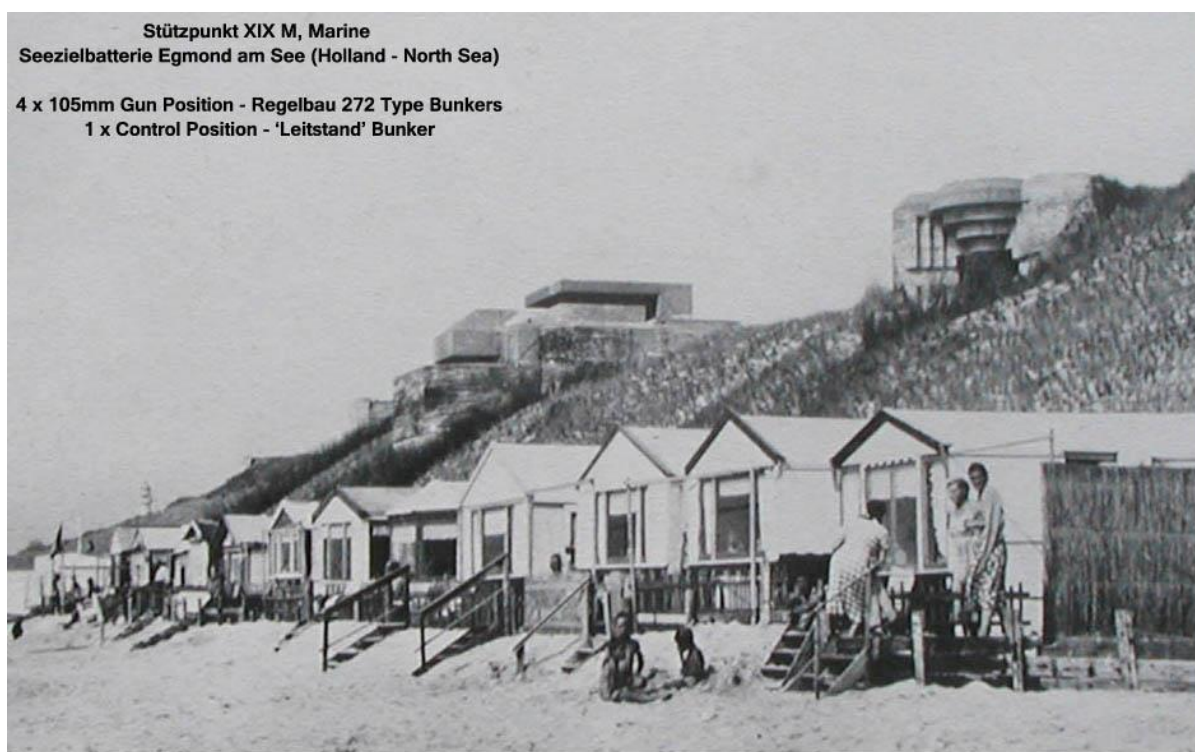
Hoewel de terreingesteldheid in de Vroege Middeleeuwen onbekend is – was er voldoende of juist onvoldoende mogelijkheid tot ontwateren - zouden er ook grondlagen aanwezig kunnen zijn die geschikt waren voor de aanleg van akkers. Als nu, qua hoogteligging van dit terrein een vergelijk wordt gemaakt met de hoogteligging van de akkers in Schoorl aan de Burgemeester Peecklaan, zijn er significante verschillen: De akkers in Schoorl lagen op een hoogte van 2 meter + NAP, terwijl het maaiveld in Egmond aan Zee op ruim 14 meter NAP ligt. Zo ook hier de vroegmiddeleeuwse lagen op 2 meter liggen, worden ze afgedekt door 12 meter zand.

Late Middeleeuwen

Behalve de plaats van het verdwenen dorp zijn er geen aanwijzingen voor bewoning ten noorden hiervan in het duingebied. In de gehele Late Middeleeuwen hebben de duinen gestoven en is het ook niet waarschijnlijk dat ze voor agrarische doeleinden werden gebruikt, met uitzondering van enkele vochtige valleien. Het is niet aannemelijk dat dergelijke valleien zich dicht bij de zee hebben bevonden. Bovendien zijn dergelijke akkertjes archeologisch zeer moeilijk vast te stellen.

Nieuwe Tijd

Voor wat betreft de agrarische activiteit zoals die hierboven werd gesteld voor de Late Middeleeuwen, geldt hetzelfde voor de Nieuwe Tijd. Alleen weten we nu, door vergelijking van kaartbeelden dat zich binnen het plangebied geen valleien hebben bevonden en dat akkercomplexen zeer onwaarschijnlijk zijn. Door de bouw in de jaren '70 en '80 en de afbraak zeer recent, is het onwaarschijnlijk dat zich nog resten van de twintigste-eeuwse bebouwing, zowel civiel als militair in de bodem bevinden.

Conclusie

De dikte van de nieuwe duinen ter plekke van Boulevard Noord nummer 9 zijn dusdanig dat geen enkel risico valt te verwachten voor aantasting van archeologie, zo die zich daar in de bodem bevindt; slechts bij de aanleg van een nieuwe strandopgang, zouden eventueel dieper gelegen lagen geraakt kunnen worden. Hierbij moet dan wel rekening worden gehouden met het feit dat het strand zeer recent is opgehoogd

Geraadpleegde literatuur

Bergen, Egmond aan Zee en Boulevard, Voorontwerp bestemmingsplan 2009

Blok, D.P., 1974. *De Franken in Nederland*. Bussum.

Cock, J.K. de, 1965. *Bijdrage tot de historische geografie van Kennemerland in de middeleeuwen op fysisch-geografische grondslag*. Arnhem.

Cultuurhistorische Nota Bergen. Beleidsvisie op een gemeente met een grote cultuurhistorische erfenis. Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Bergen 2009-2018

Diederik, F. 1989. *Archeo-logica, de archeologie van het noorden van Noord-Holland in historisch en landschappelijk perspectief*. Schoorl.

Diederik, F. 2002. *Schervengericht*. Een onderzoek naar inheems aardewerk uit de late derde en vierde eeuw in de Kop van Noord-Holland. AWN reeks Nummer 3.

Diederik, F., 2010: Bergen-Schoorl Burgemeester Peecklaan, in: *De archeologische kroniek van Noord-Holland 2009*, Provincie Noord-Holland, Haarlem, p. 29-30.

Groesbeek, J.W., 1981. *Middeleeuwse kastelen van Noord-Holland. Hun bewoners en bewogen geschiedenis*.

Grote Historische provincie Atlas 1:25000 1849-1859. 1992. Groningen

Kaartboek Uitwaterende Sluizen in Kennemerland en West-Friesland 1745. Alphen aan de Rijn 1980.

Künzel, R.E., D.P.Blok en J.M.Verhoeff. 1989. *Lexicon van Nederlandse toponiemen*. Amsterdam.

Soonius, C.M. 1995 . *Herinrichtingsgebied Bergen-Egmond-Schoorl, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering*. RAAP-rapport 73

Verduin, J.T. 2012. *Een archeologische opgraving (AO) aan de Herenweg 66 te Egmond-Binnen, gemeente Bergen*. Hollandia rapport 401

Vos, P.C. 2011. *Atlas van Nederland in het Holoceen*. Onder redactie van Jos Bazelmans, Henk Weerts en Michiel van der Meulen. Amsterdam

Online bronnen:

[www.Google](#) voor 'Maps' en 'streetview'

[google](#) earth

[www.ahn.nl](#)

[www.historischegmond.nl](#)

[www.onh.nl](#)

[www.danseasy.nl](#)

-